Jordi Courteline

L'Article 330

Comedia en un acte

Impremta de Baxarias - Alt de Sant Pere, 17, interior

Barcelona 1912

L'ARTICLE 330

Jordi Courteline

L'Article 330

Comedia en un acte

Traducció de
Carles Costa

BARTOMEU BAXARIAS
Impresor : : Alt de Sant
Pere, 17 - BARCELONA
1912

PERSONATGES

La Brige. . . . . . .
El President . . . . .
El Sustitut . . . . .
L'Ugier . . . .

L'acció a París

Direcció escénica: *Gaston A. Mantua*

Direcció artística: *Joan Santacana*

ACTE ÚNIC

Sala de vistes en el Palau de Justicia. Al aixecarse el teló se senten remors de converses, fentse silenci al sonar una campaneta. Un porter obra al moment la porta que dona a la sala en que ha d'actuar el tribunal.

Ugier. El Tribunal! Descubreixintse, senyors!

Els tres jutjes ocupen els seus setis. Els del públic se senten.

President. Comensa la vista Fassiho públic, Ugier.

Ugier. Audiencia pública. Causa contra La Brige. Ultratje al pudor públic. La Brige!

La Brige avensa.

President. El seu nom, cognom y domicili.

La Brige. Joan Felip La Brige, de 46 anys, dsmiciliat a l'avinguda de La Matte-Picquet, numero 5 bis.

President. Professió.

La Brige. Filòsop defensiu.

President. Còm?

La Brige. Filòsop defensiu.

President. Y què vol dir amb això?

La Brige. Una cosa ben senzilla: que com estic resolt a viure honradament me dedico a burlar la llei pera lliurarme de les seves grapes. La veritat, he arribat a temer la llei, que amenassa als homes de bé, lo mateix pels seus excesos que pels seus defectes.

President. Bonica doctrina!

La Brige. Doctrina inspirada per la mateixa sabiduría a un home que durant la seva vida no ha perjudicat ni injuriat a ningú, ni s'ha apoderat de res del pròxim, y que, malgrat això, no ha pogut aixecarse ni un

dia sense sentir l'inquietut de que potser a la nit no podrà dormir en son llit.

President. Ha sigut condemnat alguna vegada?

La Brige. Mai.

President. Es estrany.

La Brige. No ho es, tenint en compte la meva habilitat.

President. (*Irònicament*). Y la seva modestia.

La Brige. Y la meva modestia, en efecte, perque puc presumir d'haver resolt el problema d'arrivar als 46 anys poguent exhibir un passat sense taca y una relació judicial sense entrebanc.

President. Paraules, paraules... Posem les coses a son lloc. Es un fet que no ha sigut mai condemnat, però els informes recullits respecte la seva vida no li són gens favorables. Ens el presenten com un home esquerp que lluita continuament amb les coses corrents de la vida. Molt sovint els jutjes han d'ocuparse de resoldre les seves petites diferencies amb els seus conciutadans; en els arxius de la policía estàn registrats innombrables successos en que hi figura el seu nom (*fullejant les notes que té devant*). Un dia va retenir vuit hores a un cotxero fentli soportar la pluja devant d'un cafè, conseguint, al fi, exasperarlo y que amb les seves protestes amotinés a la multitut.

La Brige. An aquest cotxero li havía donat un franc cinquanta per una carrera de cinc minuts y ell s'empenyava en que li pagués l'hora pretextant que jo havía baixat un minut pera entrar en un estanc. Ell va

amparарse en el seu dret; després jo'm vaig amparar en el meu.

Sustitut. Una altra vegada vostè's proposà pagar a un conductor de tranvía els quince cèntims del passatje amb un bitllet de mil francs.

La Brige. Es cert. El conductor no va volguer acceptar com a bó un bitllet de correspondencia que jo havía esquinsat sense volguer. Els prego que ho creguin aixís. En aquest món cada hú es mestre de la seva vida y disposa d'ella segons li sembla. Jo vaig comensar pera posar la meva al servei de la dels demés, esperant que'ls altres algún dia se'n adonaríen y sabríen agrair les meves bones intencions. Desgraciadament se presenten al home dificultats insolubles pera apreciar lo just y poguerho imposar als seus semblants. Desalentat, al veure que tots els esforsos que feia pera arrivar a ser lo que se'n diu un «bon minyó», unicament havíen servit pera que m'ènganyessin y's mofessin de mi, com si fos un importú o be un neula, si vostès volen, y convensut de que l'humanitat rahona amb arreglo a la següent baixesa: «Te respecto perque't temo», he decidit, desde are, refugiarme amb el meu ben adquirit egoisme en aqueix corral conegut per la legalitat.

President. Quan acabi les seves paradoxes el tribunal comensarà a examinar els fets.

La Brige. Res de paradoxes; no n'he fet mai, les aborreixo y les temo per lo que tenen de ramera. Lo cert es que vivim en un país tan deliciós, en que el bon sentit se mostra tan rarament, que un home de judici serè, equilibrat y sà d'esperit, no podría judicar l'evidencia ni demostrarla per A + B, sense

passar plassa d'extravaganty que al moment l'amenassessin amb posarli la camisa de forsa.

President. Acabem.

Sustitut. Anava a dir lo mateix. L'han fet venir aquí pera respondre a les preguntes que li dirigeixin, no pera que'ns embesteixi amb paragrafs oratoris que no són propris d'aquest lloc.

La Brige. Fassin el favor de preguntarme; nò desitjo altra cosa.

President. Sab de que l'acusen?

La Brige. No. De què?

President. D'haver mostrat el seu darrera.

La Brige. Jo?

President. Sí, vostè.

La Brige. A qui?

President. A tretze mil siscentes vintisset persones que fan constar en causa les seves queixes.

La Brige. Invoco la notoria puresa de les meves costums. A que treuría cap ensenyar el meu darrera?

President. Els debats s'encarregaràn d'aclarirho. Interinament hi ha tretze mil siscentes vintisset persones que declaren haverlo vist.

La Brige. Soc massa ben educat pera desmentirles; passo perque l'hagin vist, però nego formalment que jo els hi hagi mostrat.

Sustitut. Això no es més que un joc de paraules.

La Brige. Deu me lliuri de cometrer semblant tontería. Precisament no faig més que sasjorarme pera tancarles dintre son verda-

der sentit al objecte de presentar les coses en son punt just.

President. Abreviem: nega vostè els fets que li imputen?

La Brige. Nego que se'm pugui aplicar l'article 330 que difineix y castiga el delicte d'ultratje al pudor públic.

President. Ja pot sentarse. (*La Brige se seu*). Han vingut els testimonis?

Sustitut. El fet d'havernhi tants, senyor president, ha dicidit el ministeri fiscal a no citarlos a judici. Ademés, el delicte, que està fora de tota discusió, ve probat en un testimoni extès en deguda forma, seguint els requisits marcats per la llei, per l'Ugier de París, senyor Legruyére, document que, amb el permís del tribunal, volcría llegir.

President. El tribunal escoltarà amb gust la lectura del senyor sustitut.

Sustitut. (*Llegint*). «El día 12 de Setembre, jo, Corneli-Alfret-Bartomeu...»

La Brige. (*A mitja veu*). Què ho farà que casi tots els ugiers se diuen Corneli?

Ugier. Silenci!

Sustitut. Corneli-Alfret-Bartomeu Legruyére, ugier del tribunal de primera instancia de París, he sigut requerit per la *Societat de Transports Elèctrics de l'Exposició* pera aixecar en forma legal un atestat contra La Brige (Joan Felip), a qui s'acusa d'atacar habitualment la moral pública, escandalitzant amb l'exhibició constant de les seves nueses a les persones transportades desde'l Camp de Marte als Invalits per medi de la *Plataforma Ambulant*. A consecuencia d'això varem acudir a la citada *Plataforma Ambulant* y, convenientment

previnguts, al passar per devant de la casa número 5 bis de l'avinguda de La Motte-Picquet, poguerem distingir perfectament en el fons d'una habitació, que tenía obert un gran finestral, una mena d'esfera imperfecta, amb lleugera esquerda en sentit vertical, cosa en la que nosaltres reconeguerem la part inferior y posterior d'una persona encorvada com en actitut de besar la terra».

La Brige. Jo no besava a terra. No tinc aquesta costum.

Ugier. Silenci!

President. Calli. Després ja parlarà.

La Brige. Estava buscant una moneda de deu cèntims.

Sustitut. (*Llegint*). «Trenta minuts després novament ens colocava la *Plataforma Ambulant* enfront de la citada casa y poguerem comprobar que les coses continuaven en igual estat. Varem passarhi per tercera vegada, *item;* per quarta vegada, *item;* sempre lo mateix».

President. (*A La Brige*). Que encara buscava la moneda de deu cèntims?

La Brige. Se m'havía escorregut sota un armari y procurava trèurela amb la punta d'un paraigües.

President. (*Aixecant les espatlles*). Quina sortida! Acabi, senyor sustitut.

Sustitut. (*Llegint*). «També poguerem apreciar que'ls fets més amunt relatats, lluny de passar desapercebuts a les persones colocades a la plataforma donaven motiu a la majoría d'elles pera mostrar son descontent, que's traduía en continuades protestes y ruidioses esclamacions, entre les que convé

fer constar les següents: Quin fastic! Poca vergonya! Brut! Què es lo que veig? No miris cap allà, Paula! De tot lo vist n'hem aixecat el present atestat pera que'ls demandants puguin ferne d'ell l'ús que'l dret els permeti y'ls entreguem la present copia que val 11 francs 25, mes una fulla de paper especial de 60 cèntims».

President. La Brige!

La Brige. *(Que s'ha possat dret).* Senyor president...

President. Tè que fer alguna observació?

La brige. Desitjo defensarme.

President. Procuri ser breu.

La Brige. Procuraré expressarme amb claretat. No'n faré rès de disposar de la paraula si'l Tribunal al mateix temps que me la concedeix me regateja'l temps de servirme d'ella.

Sustitut. El tribunal li ha estalviat deposicions pesadíssimes dels testimonis.

La Brige. Donchs anem a rivalisar a generositat y grandesa d'ànima. Jo, en compensació, no faré un informe d'advocat. Heus aquí'ls fets descarnats. El dia 15 de janer, proveit del meu contracte d'arrendament, vaig instalarme en el entressol de la casa número 5 bis de l'Avinguda de La Motte-Picquet, mediant el pago de 1500 franchs, M'agrada aquest recò de Paris perque hi ha moments en que un se fa l'il-lusió de que viu a provincies. El vehinatge de convents y casernes amb els corresponents sorolls de campanes y trompetes; la manera com fraternisen en les terrasses de les tabernes els soldats y la classe popular, donen al barri una nota de color entretinguda. Es un lloch

favorable pera l'estudi y popici pera somniar. Somniava en pau y estudiava tranquilament, cosa a la que tenía dret, quant la *Societat de Transports Electrichs*, pretextant contribuir a la gloria de l'Exposició, va venir d'una manera imprevista a aumentar l'element pintoresch del barri. Desde les vuit del matí a les once de la nit la *Plataforma Ambulant* no para de trasladar a una moltitut de desocupats. Com es gent de bon humor, en sa majoria composta per criatures, criades y soldats no'n vulgin més de crits y rialles, y vinga cantar la cansò del dia. Alguns s'entretenen ¡pobrets! escupint a la meva habitació y m'obsequien també amb una mena de pluja en la que'ls pinyols de cirera alternen amb els cacauets, les olives y les granes de carabassa. *(Els magistrats riuen)*. Amb el permis del tribunal dirè que per rahons particulars no puch asociarme a la seva alegria, encara que la consideri natural.

President. Procuri concretar. ¡Fets! ¡Fets!

La Brige. A'naixò vaig. Apoyantme en l'article 1832 del Codich Civil, que diu: Tota acció que perjudica a un tercer obliga al que la realisa a donar una reparació». Vaig queixarme a la *Societat de Transports Electrichs*, de la que vaig rebre, amb estupefacció, la reposta sigüent: «No'l conech ni se de que's tracta. La societat per virtut d'un contracte, obtingué de la Comissió de l'Exposició'l permis corresponent pera establir la *Plataforma Anbulant* passant per l'avinguda de La Motte-Picquet. Si es que l'Exposició al concedirlo ha abusat de les saves atribucions, dirigeixis a ella y deixins tranquils».

President. Tenía rahò la Societat.

La Brige. No hi ha dupte. Vaig pagar els gastos del procés, sense fer recriminacions, endressant després la meva queixa a la Comissiò de l'Exposició, que'm va contestar lo següent: «No'l conech ni sé de que's tracta. Nosaltres, com representants de l'entitat Exposiciò, hem fet contractes sinalagmatichs amb els concessionaris de terrenos circonscrits dintre'l nostre tancat. Se trova vostè en aquest cas? Hem mancat a algun tracte tingut amb vostè? No? Donchs segueixi altre camì. Si'l municipi de Paris ha faltat, conceditnos lo que no debía, dirigeixis a ell y deixins en pau».

President. Tenen rahó'ls de l'Exposició.

La Brige. Ja ho crech. Al moment ho vaig veure clar. Vinga pagar altra vegada'ls gastos y llavors, vaig dirigirme al municipi de Paris, que va contestarme amb l'estribill acostumat: «No'l conech ni sé de ques' tracta. El municipi de Paris, mediant el pago d'una suma determinada, va cedir al senyor Becon uns terrenos que tenía a la-via Motte-Picquet pera edificarhi una casa y aprofitarse de les seves rendes Què per ventura es vostè'l senyor Becon? Què ha tingutn algu tracte amb nosaltres? No? Donchs a que ve amb reclamacions? Si ara'l pis no es del seu agrad, lloguin un altre y no'ns molesti».

President. Te rahò'l municipi.

La Brige. Está clar! Seguint en la meva obstinaciò vaig dirigirme al senyor Becon, propietari de la casa...

President. Y aquest li va contestar: «No'l conech»...

La Brige. Tot lo contrari!... Va contestarme:

«Ja'l conech. Vostè es un enredaire que'm ve amb aquest quento per no pagar el lloguer. Donchs l'ha errada; nom'ho empasso. vinguen els diners o l'embarch al moment. Y ja n'hi ha prou de xerrameca inutil». Jo vaig objectarli: «Permetim, l'árticle 1719 diu que en els contractes d'inquilinat, el propietari ve obligat a conservar la casa en condicions de poguerse servir d'ella». Me'n enrich de l'article 1719, va contestarme amb molta frescura, perque l'article 1725 diu que'l propietari no es responsable de la pertobació que pugui aportar un tercer en l'us de la casa llagada. Com jo no soch l'amo de la avinguda de La Motte-Picquet li toca resoldre la questió al Consell d'Estat. Si no está content queixis an'aquest organisme y deixim en pau.

President. El seu propietari, al donarli tan bon consell, va provar que es un home de bon sentit. En efecte, era precis nombrar advocat després demandar, devant del Consell d'Estat, al municipi de Paris, el qual a la vegada hauría demandat a la *Socitat de Transports Elecrrichs* y aquesta societat podía dirigir un recurs contra la comissió de Comers, com responsable civilment. La cosa no pot ser mes senzilla! (*Al Sustitut*). Aqueixa gent es deliciosa! S'ofega en un vas d'aigua. (*A en La Brige*). Concreti.

La Brige. Concretant, resulta de lo exposat que tots tenen rahó menos jo que no he fet rès pera quedar en posició tan desairada. (*El presidente expresa amb mímica y amb certa vaguetat que no té la culpa de que'ls fets siguin com son*). Canvensut de que pel camí dret rés podía conseguir, vaig decidir emprende la vía tortuosa, contant amb que la lley, malgrat ser tan bona noya, la ma-

jor part de les vegades sonriu a quí la viola.

President. En nom de la Justicia, devant de la que vostè ara's trova,'l crida al ordre pera que respecti la lley.

La Brige. La Justicia no té rès que veure amb la lley; aquesta no es més que la parodia y la deformació d'aquella. Son dos germanstres que s'esgarrapen, motejantse de bordes, mentres la gent de bé, amenisada per la policia, s'està cremant la sanch y pert la pociencia esperant que aquelles se posin d'acort.

Sustitut. (*Exasperat*). Si continua en aquest tò farè aplicarli amb tot rigor la penalitat corresponent.

La Brige. Quina penalitat? Que's pensa que sonch un babau! L'article 222 no més castiga l'ultratgje als magistrats. Per lo que respecta a la lley tinch el dret de pensar y dir ben alt lo que'm sembli d'ella.

President. Donchs jo he d'advertirli que això no es el Congrés dels diputats! Acabaría per burlarse de tots! L'article 330...

La Brige. Sè tan bé com vostè que l'article 330 castiga amb penalitat que oscila entre tres mesos y dos anys als que ofenguin publicament el pudor.

President. Si es aixís, tambè sabrà, tan bè com jo, que aquest article lo mateix pot aplicarse a vostè que a qualsevol altre

La Brige. En principi si, pero no en especie.

President. Perquè?

La Brige. Perque l'ultraje no es tal ultraje sino s'efectua en les condicions de publicitat que exigeix el llegislador.

President. Pero si tretze mil siscentes noranta set persones diuen...

La Brige. ...que han vist el meu darrera; es cert. Sino hoguessin mirat no l'haurien vist.

Sustitut. Quina sortida!

La Brige. Està clar! Que per ventura exposava'l meu darrera a la finestra com qui posa un meló al sol pera que maduri?.. «Poguerem distinguir perfectament, diu l'ugier Lagruyére, en el fons d'una habitació...» Jo estava en l'intimitat y ells atentaven no solament a ella sino al meu dret al repòs, utilisant lo que no es seu, delicte castigat per l'article 405.

President. Ah! De manera que coneix'l codich?

La Brige. (*Sonrrient*). Com qualsevol malfactor. Es verdaderament inoit que'l coneixement del codich y la por a les seves consequencies constituexin l'unich terreno comú pera la bona gent y'ls turnos. (*Moviment de molestia del president*). Prego al senyor president que'm dispensi. Crech que deuriem posranos d'acort pera dar a cada hú lo seu. (*Trayentse un paper de la butxaca*). He de fer constar que si'l tribunal tè en poder seu l'atestat de l'ugier; que me es contrari, jo porto aqui un document del mateix funcionari que m'afavoreix y del que's depren que la meva abitació està situada a mitg metre sobre'l nivell del carrer y devant d'un terreno que no està edificat, escapant per aquest motiu a les mirades dels transeunts y d'un modo especial a les dels vehins, per la senzilla rahò de que no n'hi ha. Per lo tant, els que'smostren disgusguts per haver vist el meu darrera es precís

que hagin fet un verdader prodigi y ademés d'això que aixin pagat cinquanta centims pera veurel. Si es aixís, de que's queixin?.

Sustitut. Això es complaures en complicar la questió. Vostè no ignora que la Justicia y l'Administarció son dos coses diferentes.

La Brige. Jo no complico rés.

President. Els seus enredos amb el municipi de Paris, no son de l'incumbencia del tribunal correccional. Si té alguna queixa de l'Admintració municipal arreglis amb ella...

La Brige. ...Y deixins en pau, esperava aquest estribill. Es una cosa tristament curiosa veure com la burucracia, que sab juntarse pera desplumar al contribuyent, en quant se tracta de resoldre alguna cosa que l'afavoreixi, recorre a la socorreguda questió d'incompetencia pera donar llargues al assumpte. Per lo que's refereix a mi he de fer algunes preguntes: Desitjo sapiguer si havent pagat el lloger y estant al corrent de totes les contribucions, inclûs la que dona dret a respirar, cosa que Deu me concedí gratis, puch o no, si sento massa calor, deixar obertes les finestres del meu pis?

President. Si.

La Brige. Dintre la meva habitació puch o no adoptar la postura que cregui convenient pera recullir deu centins que si m'hagin extraviat?

President. Si.

La Brige. En aqueixa mateixa habitació puch o no, si m'ho demana'l capritxo, disfressarme de mejicà.

President. Si.

La Brige. De turch?

President. Si.

La Brige. D'escocés?

Sustitut. (*Amb decisiò*). No!

La Brige. No?

Sustitut. No!

La Brige. Es molt curiós que la vostra justicia, quan se veu acorallada per la lógica, no tingui cap reparo a decidirse a favor dels turchs y contra'l escocesos, corrent el perill de suscitar complicacions que podrien alterar l'equilibri europeu.

Sustitut. Bè! Ja n'hi ha prou! Ja comprech lo que's proposa amb aquest quento dels deu centims y del trajo escocés que's mou fácilment, al impuls de qualsevol corrent d'aire. El senyor president ha dit molt encertadament que vosté havía vingut pera riurer de tot.

La Brige. De tot no, però si de la llei que fa molt malament d'escandalitzarse quan una bona persona com jo s'acontenta amb castigarla rient. Això rai! El greu serà el dia que s'hi barregi la gent inquieta, cansada de veure com se sacrifica l'equitat al dret escrit.

Mentres La Brige pronuncia l'últim paragraf el president fa la xiu xiu amb els dos assessors. Al acabar, La Brige s'aixeca; el sostitut exasperat, però'l president, amb gest pacificador, el calma y'l convida a sentarse. Després diu el president.

President. Queda examinada la causa. *(Després declara lo següent)*. «El tribunal, després de deliberar; «Resultant del atestat d'en Logruyére y de les deposicions dels testimonis, que sumen l'imponent número de

tretze mil siscents vintisset, que La Brige, menyspreuant les lleis de la decencia, ha descobert públicament una part de la seva persona que devía conservar secreta; «Resultant que l'acusat, reconeguent l'exactitut dels fets que motiven aquest procés, oposa el dret absolut que té tot llogater d'usar, segons li convingui, de la seva habitació y, especialment, de poguerse despullar dintre d'ella, si ho creu convenient, a condició, com es natural, de no donar motiu a escandol per part dels vehins y dels transeunts, lo que es precisament el seu cas; «Resultant que La Brige, obligat per les exigencies del estiu a deixar obertes les finestres, cosa que entrega la seva vida privada a la fiscalisació d'una moltitut indiscreta burleta y grollera, preté que'l seu domicili ha sigut objecte d'una violació continuada; argument no desprovist de serietat, perque si'l primer que passa té dret a observar, desde una plataforma enlairada, lo que's fa dintre les habitacions particulars, amb igual dret podría realitzar, lògicament la mateixa operació valguentse d'una escala, d'una corda de nusos o qualsevol aparell gimnàstic, quedant, per aquest motiu, buit de sentit lo de l'intimitat del domicili...

La Brige. Està clar com la llum del sol.

Ugier. Silenci!

President. «Resultant que no hi ha res en el mon més perfectament inviolable y sagrat que la casa del pròxim; que Ciceró promulga aquesta veritat primera y que hi ha que tenir em compte la manera de sentir d'aquest jurisconsult...

La Brige. Perfectament. S'ocupa d'això en

el *Pro Domo: «Quid est sanctius quid omne religione...»*

President. Donaré ordre de treurel.

La Brige. Li prego que'm dispensi!

President. «Però en altre aspecte; «Considerant que la llei, malgrat les seves deficiencies, perfidies y altres imperfeccions, no s'ha fet, fins ara, pera que l'acusat vinga a demostrar lo que te d'absurda, tenint en compte que si an ell personalment li desagrada no es raó suficient pera que s'esforsi a que desagradi als altres... «Considerant a *priori* que un pillo que falta a la llei es menys temible que un home de bé que la discuteix amb discreció y clarividencia... «Considerant que a Fransa, com en els demés paíssos que senten els beneficis de la civilisació, existeixen, en realitat, dues menes de «dret», el bon dret y el dret legal, y que aquest *modus vivendi* obliga als magistrats a tenir dues conciencies, una al servei de son deber y altra al servei de les seves funcions; «Considerant que si als jutjes els hi agafés la manía d'atendrer a tots els que tenen raó no se sab aont aniríem a parar, com no siga a la dislocació d'una societat que s'aguanta per ja costum d'estar en semblant situació; «Per els motius citats: Declara'l tribunal que La Brige fonamenta be el seu sistema de defensa...»

La Brige. Be! Visca!

President. ...Però an aquesta ocasió no li serveix pera res...

La Brige. Molt bé!

President. «...Y aplicantli l'article 330 y'l principi—«això per lo menys durarà tant com nosaltres»—el condemna a tretze mesos

de reclusió, 25 francs de multa y'ls gastos». (*Tocant la campaneta*). S'ha acabat la vista.

Els jutjes s'aixequen, mentres La Brige, mirant al cel, crida en to dramàtic.

La Brige. M'apelo del fallo davant la posteritat!

FI

BIBLIOTECA "DE TOTS COLORS"

GRAN GUINYOL CATALA

L'Inginyer Nou.	o'5o
La Grapa de Ferro.	o'5o
Far malehit.	o'5o
L'Article 330	o'5o

UNA PESETA

Núm. 98